

PATRIARHIA ROMÂNĂ
CANCELARIA SFÂNTULUI SINOD

Calea Șerban Vodă 31, 040201, Sector 4, București, România
Tel. + 40 21 337 08 37; + 40 21 337 08 30; Fax. + 40 21 337 08 22
www.patriarhia.ro e-mail: cancelaria@patriarhia.ro

Nr. 1.949 / 19 aprilie 2021

Înaltpreasfinției Sale,
Înaltpreasfințitului Părinte TEODOSIE,
Arhiepiscopul Tomisului

ÎNALTPREASFINȚIA VOASTRĂ,

La Patriarhia Română s-a primit adresa Arhiepiscopiei Tomisului nr. 369/18.02.2021, în cuprinsul căreia s-a solicitat „**reactivarea și repunerea în drept a Mitropoliei Tomisului**”.

Cu privire la solicitarea transmisă, vă comunicăm, Înaltpreasfinția Voastră, următoarele:

I. Prin hotărârea nr. 3.621/2009, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat *Procesul-Verbal al ședinței Sinodului Permanent cuprinzând propuneri de criterii pentru ridicarea unor episcopii vechi la rangul de arhiepiscopii și pentru acordarea rangului de arhiepiscop onorific unor episcopi cu activitate ierarhică pilduitoare și slujire chiriarhală deosebită și îndelungată a Bisericii*. Cu acest prilej, Sfântul Sinod a stabilit „următoarele criterii pentru ridicarea unor episcopii cu o vechime neîntreruptă de peste 300 de ani și a celor care au avut în trecut titlul de mitropolie sau arhiepiscopie în rang de arhiepiscopii și înălțarea chiriarhilor lor la rangul de arhiepiscopii (punctul nr. 2):

- a. consolidarea instituțională a unor episcopii cu o vechime neîntreruptă de 300 de ani sau care au avut în trecut rang de mitropolie sau arhiepiscopie;
- b. consacrarea importanței unor scaune episcopale mai vechi de 200 de ani, dobândită de-a lungul istoriei prin contribuțiile la păstrarea și consolidarea unității interne a Bisericii Ortodoxe Române;
- c. contribuția la susținerea și promovarea duhovnicească a vieții bisericești, păstrarea identității ortodoxe, îmbogățirea patrimoniului spiritual-cultural bisericesc și național, susținerea și dezvoltarea culturii, scrisului și învățământului teologic, precum și a vieții monahale;
- d. ridicarea nivelului de reprezentare administrativ-bisericească a unor eparhii în contextul realităților multiconfesionale din zonele pastoral-misionare respective”.

În concordanță cu criteriile de mai sus, prin aceeași hotărâre sinodală, s-a aprobat înălțarea la rangul de *arhiepiscopii* a următoarelor *episcopii*: *Episcopia Râmnicului, Episcopia Romanului, Episcopia Buzăului și Vrancei, Episcopia Argeșului și Muscelului, Episcopia Dunării de Jos, Episcopia Aradului, Ienopolei, Hălmeagului și Hunedoarei* (punctul nr. 4).

Precizăm că, în cazul eparhiei Tomisului, sunt numeroase perioadele istorice în care aceasta nu a funcționat sau nu a avut chiriarh.

Căderea Dobrogei sub ocupația popoarelor migratoare, după anul 600, face ca existența unei

eparhii a Tomisului în documentele ulterioare acestei date să fie una în mare măsură fără realitate administrativă și fără credincioși. Lipsa unei organizări statale căreia să îi corespundă a transformat eparhia într-un scaun de colonie comercială bizantină, în cel mai fericit caz.

După căderea Constantinopolului sub dominație cruciată, în anul 1204, a fost înființat un centru eparhial la Vicina (zona Isaccea), care a preluat treptat conducerea religioasă a întregului ținut. Ridicarea acestui scaun la rangul de mitropolie a avut loc în perioada 1250-1262. În preajma anului 1359, în contextul incursiunilor tătare, la solicitarea voievodului Nicolae Alexandru, domn al Țării Românești (1352-1364), Sfântul Ierarh Iachint, pe atunci mitropolit de Vicina, s-a mutat la Curtea de Argeș. Astfel, a fost transferată autoritatea episcopală de la Vicina la Curtea de Argeș. În mai 1359, cu aprobarea Sinodului din Constantinopol, scaunul eparhial de la Curtea de Argeș a devenit Mitropolia Ungrovlahiei, iar Sfântul Ierarh Iachint a devenit mitropolitul Ungrovlahiei. Ulterior, scaunul mitropolitan de la Curtea de Argeș a fost mutat la Târgoviște, iar în final la București, odată cu mutarea capitalei voievodatului Țării Românești în acest oraș. Deci, când scaunul mitropolitan era integrat în organizarea statală românească, acesta a devenit o mitropolie românească stabilă. Prin realipirea Dobrogei la România, în anul 1878, înființarea unei episcopii distincte la Constanța, în cadrul Mitropoliei Țării Românești, este exprimată ca o dorință.

Însă, abia în secolul al XX-lea, în anul 1923, a fost reînființată Episcopia Constanței (nu a Tomisului), care, apoi, în 1950, a fost contopită cu nou înființata Episcopie a Galaților, sub vechea denumire de Episcopia Dunării de Jos.

După 25 de ani, în anul 1975, *prin hotărârea nr. 14.994, Sfântul Sinod a hotărât „ridicarea Episcopiei Dunării de Jos la rangul de Arhiepiscopie, cu titulatura «Arhiepiscopia Tomisului și Dunării de Jos», cu reședința în municipiul Galați pentru Arhiepiscop și în municipiul Constanța, pentru Episcopul Vicar. Noua Arhiepiscopie a fost înscrisă în Statutul Bisericii Ortodoxe Române după mitropoliile țării, ca sufragănă a Mitropoliei Ungrovlahiei*. Ulterior, prin **hotărârea nr. 12.053/1982**, Sfântul Sinod a aprobat *„reînființarea unei eparhii cu sediul în Municipiul Constanța având titulatura «Arhiepiscopia Tomisului» și cuprinzând județele Constanța și Tulcea, ca sufragănă a Mitropoliei Ungrovlahiei”* (punctul 1). Totodată, Sfântul Sinod a aprobat ca *„actuala Arhiepiscopie a Tomisului și Dunării de Jos să poarte titulatura de «Episcopia Galaților», cu sediul în municipiul Galați, ca sufragănă a Mitropoliei Ungrovlahiei”* (punctul 2). Totuși, din cauza contextului politic nefavorabil, hotărârea sinodală amintită – care a avut în vedere deja importanța scaunului episcopal de la Tomis – s-a concretizat abia în anul 1990, când a fost emis *Decretul-lege nr. 86 din 21 februarie 1990, prin care s-a recunoscut înființarea Arhiepiscopiei Tomisului, cu reședința în municipiul Constanța*. Drept urmare, la 27 septembrie 1990, Preasfințitul Părinte LUCIAN TOMITANUL, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, a fost ales în slujirea de arhiepiscop al Arhiepiscopiei Tomisului.

În concluzie, **importanța istorică a eparhiei Tomisului a fost deja recunoscută prin hotărârile sinodale amintite mai sus, iar apoi, prin hotărârea nr. 3.621/2009, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a recunoscut și altor eparhii ortodoxe rolul și importanța lor istorică.**

II. Prin hotărârea nr. 1.673/2008, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a „aprobat acordarea rangului cu *titlu personal de mitropolit onorific* ÎPS Arhiepiscop NIFON al Târgoviștei, eparhia păstrându-și în continuare locul stabilit în dipticele canonic și administrativ al Bisericii Ortodoxe Române” (punctul nr. 1). Din cuprinsul hotărârii sinodale reiese că **rangul de mitropolit onorific a fost oferit exclusiv ad personam Înaltpreasfințitului Părinte NIFON**, pentru faptul că avea și titlul de *Exarh pentru relațiile cu instituțiile europene* și reprezenta Biserica Ortodoxă Română în

relația cu alte Biserici Ortodoxe surori din Europa.

Prin **hotărârea nr. 3.621/2009**, Sfântul Sinod a aprobat și „următoarele criterii pentru acordarea rangului cu titlu personal de arhiepiscop onorific unor episcopi eparhioți:

- a. recunoașterea importanței pastoral-misionare, administrativ-sociale și cultural-naționale a unor scaune episcopale vechi, în trecut și astăzi;
- b. evidențierea unor episcopi care s-au remarcat printr-o activitate ierarhică pilduitoare și slujire chiriarhală deosebită și îndelungată a Bisericii” (punctul nr. 3).

În baza acestor criterii, prin aceeași hotărâre sinodală, s-a aprobat „acordarea rangului cu titlu personal de arhiepiscop onorific următorilor episcopi eparhioți: PS Episcop JUSTINIAN al Maramureșului și Sătmăruului, precum și PS Episcop IOAN al Covasnei și Harghitei, **urmând ca eparhiile pe care le păstoresc să-și păstreze, în continuare, locul stabilit în dipticele canonic și administrativ al Bisericii Ortodoxe Române**” (punctul 7).

Cele două hotărâri sinodale evidențiază faptul că **acordarea de ranguri onorifice unor ierarhi nu a condus și la modificarea dipticelui canonic și administrativ al Bisericii Ortodoxe Române. Prin urmare, eparhiile păstorite de către acești ierarhi și-au păstrat, în continuare, locul stabilit în acest diptice**, respectând astfel tradiția și regulile de organizare ale Bisericii Ortodoxe Române.

III. Conform *Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, mitropolia face parte dintre „unitățile componente ale Bisericii Ortodoxe Române” [art. 40 alin.(1) lit.f)]. *Statutul nu prevede posibilitatea existenței unor mitropolii onorifice*, ci doar administrative, acestea fiind formate, în țară, dintr-o arhiepiscopie și cel puțin 2 episcopii sufragane. În acest sens, Biserica Ortodoxă Română păstrează organizarea Bisericii specifică perioadei Sinoadelor ecumenice, mitropoliile fiind alcătuite din eparhii, cu sinod mitropolitan propriu, și integrate Patriarhiei.

Ținând seama de prevederile statutare, „**reactivarea Mitropoliei Tomisului și repunerea ei la locul de drept fundamentat chiar de izvoarele istoriei**”, fără să existe în Mitropolie eparhii sufragane componente, este contrară sistemului administrativ bisericesc românesc, întrucât, așa cum s-a amintit mai sus, înființarea unei mitropolii nu este un demers onorific, în virtutea meritelor istorice din primul mileniu, ci reprezintă un demers de necesară reorganizare administrativ bisericească, motivată temeinic pastoral și misionar.

IV. Potrivit *Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, „înființarea, desființarea, modificarea teritorială și schimbarea titulaturii mitropoliilor, arhiepiscopiiilor și episcopiilor se fac prin hotărâri ale Sfântului Sinod, **ținându-se seama de cerințele pastoral-misionare și luându-se în considerare organizarea administrativ-teritorială a statului**” (art. 7 alin. 1).

Solicitarea transmisă la *Patriarhia Română* de către *Arhiepiscopia Tomisului* este **insuficient argumentată**, deoarece **ridicarea Arhiepiscopiei Tomisului la rang de mitropolie nu constituie o necesitate misionară, actuală, ci mai degrabă o ambiție personală a Chiriarhului său**. Deși există și alte arhiepiscopii în *Mitropolia Munteniei și Dobrogei*, care au fost mitropolii în trecut (Argeș și Târgoviște), nu a fost exprimată o astfel de solicitare tocmai pentru că o mitropolie presupune și eparhii sufragane componente. **Dacă, în trecut, Mitropolia Tomisului avea 14 eparhii sufragane, de ce se cere azi reactivarea acestei mitropolii fără să existe nicio eparhie sufragană?** Oare pentru a se evita alegerea statutară de mitropolit sau pentru că, de fapt, nu există eparhii vecine care doresc să fie sufragane scaunului de Tomis?

Deși, în mod frecvent, *Arhiepiscopia Tomisului* creează notă discordantă, sfidând recomandările

și dispozițiile *Patriarhiei Române*, totuși solicită Patriarhiei Române ridicarea Arhiepiscopiei la rangul de mitropolie. În Arhiepiscopia Tomisului normele statutare, cele regulamentare și hotărârile Sfântului Sinod sunt încălcate adesea prin: *hirotonia unor teologi din alte eparhii fără ca aceștia să fi prezentat „documentele de ieșire canonică din eparhia de care aparțin”* [art. 125 alin.(2) din Statut]; *admiterea la doctorat a unor candidați cu note sub 8,50 încălcând hotărârile Sfântului Sinod în acest sens* (hotărârea sinodală nr. 337/2010); *primirea preoților și monahilor din alte eparhii fără acordul chiriarhului eparhiilor respective etc.*

Conform evidențelor păstrate la Patriarhia Română, *Arhiepiscopia Tomisului* înregistrează mai multe **probleme de natură administrativă, economică, de disciplină canonică și educațională**, o parte dintre acestea fiind prezentate și în cadrul ședinței de lucru a Sfântului Sinod din ziua de 25 februarie 2021. Astfel, în cadrul *hotărârii sinodale nr. 1617/2021 privind relația dintre autonomia eparhială și unitatea eclezială în Biserica Ortodoxă Română*, au fost evidențiate unele dintre inițiativele și acțiunile asumate și desfășurate în *Arhiepiscopia Tomisului* în perioada pandemiei. Astfel de inițiative au creat discuții aprinse în media și au adus deservicii de imagine Bisericii Ortodoxe Române, mai ales că **ele au fost însoțite de o atitudine provocatoare, de lipsă de tact pastoral și de comunicarea deficitară cu autoritatea bisericească superioară, fapt care exprimă un duh de indisciplină și de răzvrătire**. De asemenea, în cadrul *hotărârii sinodale nr. 1138/2021 privind raportul de activitate a Comisiei de Teologie din cadrul Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU), pentru perioada septembrie 2020 – ianuarie 2021*, s-a evidențiat că **cele mai mari probleme, din punct de vedere al calității tezelor doctorale și al onestității științifice, se regăsesc la Școala Doctorală a Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității Ovidius, Constanța** (teze plagiate, teze conduse de profesori care nu au legătură cu disciplina pe care o predau și pentru care au expertiză academică, deficiențe de redactare a textului, incompleta și viciata folosire a bibliografiei, reluarea unor teme care au fost deja cercetate etc.).

Un alt aspect negativ în relație cu Patriarhia este acela că *Arhiepiscopia Tomisului* **are mari datorii financiare față de Patriarhia Română**, pe care nu le-a achitat, deși au fost trimise mai multe notificări de plată. De exemplu, valoarea totală a datoriilor față de Tipografia Cărilor Bisericești, la data de 24 martie 2021, era de **468.822,02 lei**, acestea însumând **restanțe de plată încă din anul 2016**. Prin urmare, neachitarea sumelor datorate Patriarhiei va atrage sancțiuni disciplinare pentru eparhia Tomisului.

Toate aspectele semnalate anterior privind solicitarea *Arhiepiscopiei Tomisului* arată faptul că **ridicarea la rang de Mitropolie a acestei eparhii nu este statutară, nu reprezintă o necesitate pastoral-misionară actuală și afectează disciplina eclezială**. Eparhia care solicită o astfel de ridicare în rang trebuie să dovedească mai întâi statornicie, bună organizare și bună administrare, cooperare cu Patriarhia și solidaritate sinodală, servind drept exemplu pozitiv pentru eparhiile vecine. *Pentru „reactivarea Mitropoliei Tomisului” nu este suficientă doar invocarea unor merite istorice din trecutul îndepărtat, ci trebuie îndeplinite condițiile statutare și respectate hotărârile sinodale privind disciplina bisericească și cooperarea între eparhii.*

V. Mai trebuie precizat și faptul că *Arhiepiscopia Tomisului* a transmis **tardiv** solicitarea sa de „reactivare a Mitropoliei Tomisului”, pentru ca aceasta să fie introdusă pe ordinea de zi a ședinței de lucru a Sfântului Sinod din luna februarie 2021. Potrivit art. 14 alin. (4) din *Regulamentul organismelor centrale ale Bisericii Ortodoxe Române*, „*orice problemă de competența Sfântului Sinod, studiată în prealabil la Centrul eparhial și însoțită de propuneri, se trimite la Cancelaria Sfântului Sinod cu cel puțin două săptămâni înainte de ședință, pentru a da Cancelariei Sfântului Sinod posibilitatea de a*

studia, de a referi și de a întocmi referatul necesar privitor la respectiva problemă, care urmează să fie înaintată examinării și hotărârii Sfântului Sinod, prin comisiile sale”.

Însă, chiar dacă solicitarea ar fi fost trimisă în termen, aceasta nu ar fi fost inclusă pe ordinea de zi a ședinței sinodale, **pentru că o astfel de solicitare pune în prim-plan dorința de înțâietate și onoruri, în detrimentul unității, păcii și misiunii Bisericii noastre în societatea de azi foarte tensionată.**

În acest context, conform prevederilor statutare, *Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române are responsabilitatea „menținerii unității Ortodoxiei și al promovării comuniunii frățești”, respectiv a păstrării „ordinii canonice și administrative” [art. 26 alin. (10) și (24) din Statut].*

Reamintim că, în anul 2003, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a analizat solicitarea Arhiepiscopiei Tomisului (adresa nr. 617/2003) de ridicare la rangul de mitropolie, cu titulatura *Mitropolia Tomisului și a întregii Dobroge.* În cadrul discuțiilor care au avut loc, vrednicul de pomenire, Preafericitul Părinte Patriarh Teoctist, a accentuat faptul că *„deschizând porțile pentru schimbarea și modificarea structurii noastre bisericești am putea produce destabilizare, ceea ce nu ar fi în folosul ei”* și a subliniat că *„nu prin schimbări de structuri se răspunde cerințelor vieții religioase, ci printr-un spor duhovnicesc și prin soluționarea cerințelor de ordin social, filantropic, caritativ, misionar și pastoral”.*

Date fiind considerentele amintite, în ședința de lucru din 4-5 martie 2003, **Sfântul Sinod a hotărât următoarele: „1. Consideră încheiate discuțiile purtate în plenul Sfântului Sinod referitoare la solicitarea Arhiepiscopiei Tomisului privind ridicarea la rang de Mitropolie; 2. Pe temeiul discuțiilor de principiu purtate în plenul Sfântului Sinod și a concluziilor la care s-a ajuns privind ridicarea în rang a unor eparhii, în contextul actual din Biserica Ortodoxă Română trebuie acordată prioritate soluționării problemelor care privesc slujirea pastoral-misionară și social-caritativă”** (hotărârea sinodală nr. 1085/2003).

Prin urmare, ținând seama de aspectele prezentate mai sus, **aprobarea solicitării „reactivării Mitropoliei Tomisului” nu este conformă cu Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și afectează negativ unitatea acesteia.** În concluzie, *se recomandă ca, în activitatea și solicitările Arhiepiscopiei Tomisului, smerenia și unitatea să primeze în raport cu dorința de înțâietate și onoruri, deoarece în slujirea Bisericii Ortodoxe nu există drepturi fără obligații și nici autonomie eparhială fără comuniune sinodală.*

Din încredințarea Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române,

SECRETARUL SFÂNTULUI SINOD

Varlaam Ploieșteanu
† VARLAAM PLOIEȘTEANUL
EPISCOP VICAR PATRIARHAL

R. Ionuț-Gabriel Corduneanu

Pr. IONUȚ-GABRIEL CORDUNEANU,
Vicar Administrativ Patriarhal